

Nederlandse School Berlijn

**Schoolgids
2023/2024**

NTC primair onderwijs
Stichting Nederlandse Taal en Cultuur in Berlijn

1^e locatie:
Comenius Schule
Brandenburgische Strasse 5
10713 Berlijn

2^e locatie:
Elisabeth-Abegg-Grundschule
Christburger Strasse 14 C
10405 Berlijn

Correspondentieadres:
Stichting NTCB
De Nederlandse School Berlijn
Gubener Straße 47
Aufgang A
10243 Berlin

Website: www.nederlandseschool.de
Emailadres: info@nederlandseschool.de

Inhoudsopgave

Een woord vooraf	3
1 De Nederlandse school in Berlijn	4
2 Waar de school voor staat	5
3 Organisatie van het basisonderwijs	6
4 Voortgezet onderwijs	10
5 De zorg voor de kinderen	12
6 De leraren	15
7 De ouders	16
8 Schoolgeld/ouderbijdragen	18
9 De ontwikkeling van het onderwijs	19
10 De resultaten van het onderwijs	20
11 Les- en vakantierooster	23
12 Contactgegevens	24
Bijlagen	25
Bijlage 1 Wet op het primair onderwijs artikel 13	25

Een woord vooraf

Ontmoetingspunt

De Nederlandse School wil voor Nederlandse en Belgische kinderen in Berlijn en omstreken een cultureel ontmoetingspunt zijn. Kinderen wordt de mogelijkheid geboden de Nederlandse taal te leren en kennis te maken met de Nederlandse cultuur. Hiertoe verzorgt de Stichting Nederlandse Taal en Cultuur (NTC) in Berlijn het taalonderwijs en organiseert ze culturele activiteiten.

De lessen zijn bedoeld voor kinderen in de leeftijdscategorie van vier tot twaalf jaar met een Nederlandse of Belgische nationaliteit of met een andere EU-nationaliteit mits Nederlandstalig die tijdelijk of permanent in Berlijn wonen. Vanaf schooljaar 2018/2019 bieden we bovendien voortgezet onderwijs aan.

De Stichting NTC in Berlijn is aangesloten bij de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB).

Het onderwijs wordt verzorgd door bevoegde Nederlandstalige leerkrachten.

Uitgangspunt is het onderwijs zo in te richten, dat door ouders gestelde prioriteiten (zoals nadruk op mondeling taalgebruik of extra aandacht voor het creatief schrijven) ingepast kunnen worden in de wekelijkse lessen en de maandelijkse blokken. Aangezien de groepen relatief klein zijn, kan ieder kind intensievere begeleiding worden geboden.

Op de leszaterdagen worden regelmatig actuele teksten van Nieuwsbegrip.nl behandeld. Met deze teksten wordt het begrijpend lezen op een hedendaagse, aantrekkelijke en actuele wijze aangeboden.

Bovendien kan facultatief extra aandacht worden besteed aan culturele en aardrijkskundige onderwerpen door zelf ontwikkeld lesmateriaal.

De gemeenschappelijke leszaterdagen zijn gewijd aan typisch Nederlandse fenomenen: Kinderboekenweek, Sinterklaas en Koningsdag.

Waarom een schoolgids voor ouders?

Deze schoolgids is bedoeld om u als ouder te informeren en een beeld te schetsen van wat de Nederlandse school in Berlijn voor uw kinderen kan betekenen. Aan de schoolgids kunt u concrete verwachtingen ontlenen ten aanzien van hetgeen de school aanbiedt. U kunt de directie en de leerkrachten gedurende het schooljaar aanspreken op de inhoud van de schoolgids. De schoolgids is ook bedoeld als middel om de dialoog tussen u en de school te stimuleren.

De school brengt jaarlijks een schoolgids uit, gericht op het komende schooljaar. De gids is samengesteld door de leerkrachten en het bestuur.

Deze schoolgids wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de afdeling buitenland van de onderwijsinspectie.

Wat staat er in deze schoolgids?

Deze schoolgids beoogt ouders inzicht te geven in:

- hoe onze school aan het onderwijs vormgeeft;
- hoe de zorg voor kinderen in de praktijk wordt omgezet;
- wat ouders en school van elkaar mogen verwachten;
- welke resultaten onze school bereikt.

Verzoek aan ouders om te reageren

Indien u vragen, opmerkingen of suggesties heeft die betrekking hebben op deze schoolgids, verzoeken wij u contact op te nemen met de directie van de school, Stefani van Velden en Marcel van Hamersveld.

1 De Nederlandse school in Berlijn

1.1 Het bestuur en leerkrachten

Het bestuur wordt gevormd door:

Tijmen Blom	voorzitter
Marieke Tjalsma	secretaris en leerlingadministratie
Hendrik Schreuder	penningmeester
Roel Wamelink	penningmeester
Manon de Bont	personeelszaken, feesten & algemeen
Ewout van Ginneken	personeelszaken & algemeen

Manon, Tijmen, Ewout, Hendrik, Marieke en Roel hebben in de loop van het afgelopen schooljaar het stokje van het vorige bestuur overgenomen.

De leerkrachten op de locaties Berlijn Wilmersdorf (Wdorf) en Prenzlauer Berg (Pberg) zijn:

1. Saskia Schoenmaker	leerkracht groep 1 en 2	Wdorf
2. Annelies Pons	leerkracht groep 1 en 2	Wdorf
3. Rachel de Joode	leerkracht groep 1 en 2	Pberg
4. Berber Knol	leerkracht groep 1 en 2	Pberg
5. Seldem Yesil-Yaslanmaz	leerkracht groep 1 en 2	Pberg
6. Benthe Verhagen	leerkracht groep 3a	Pberg
7. Kathleen Dols	leerkracht groep 3a	Wdorf
8. Rikki Wathion	leerkracht groep 3b	Pberg
9. Roos Leverink	leerkracht groep 3b	Wdorf
10. Stefani van Velden	leerkracht groep 4 en 5	Wdorf en groep 4 Pberg
11. Jeanine Treffers-Daller	leerkracht groep 6	Wdorf
12. Marcel van Hamersveld	leerkracht groep 6 en 7	Pberg en groep 7 en 8 Wdorf

Schoolleiding:	Marcel van Hamersveld & Stefani van Velden
Schooladministratie:	Marieke Tjalsma

1.2 Locaties van de school

Dit schooljaar vinden de lessen in Wilmersdorf wederom plaats in het schoolgebouw van de Comenius Grundschule, Brandenburgische Straße 5, 10713 Berlijn.

In Berlijn Prenzlauer Berg kunnen we gebruik maken van het schoolgebouw van de Elisabeth-Abegg-Grundschule
Christburger Straße 14 C
10405 Berlijn

1.3 Schoolgrootte

Dit jaar bedraagt de leerlingenpopulatie 146 leerlingen (peildatum 1 oktober 2023), waarvan 137 leerlingen basisonderwijs en 9 leerlingen voortgezet onderwijs volgen. Ten opzichte van vorig jaar is dat aantal exact gelijk gebleven. Door veel kleuteraanmeldingen hebben we in Prenzlauer Berg dit jaar een derde kleuterklas.

2 Waar de school voor staat

2.1 Missie, uitgangspunten en prioriteiten

Missie

Ons NTC-onderwijs heeft als eerste doelstelling aan te sluiten bij het basisonderwijs in Nederland. Omdat voor het merendeel van de huidige leerlingen de prioriteit vooral in het herstellen en verdiepen van het contact met de Nederlandse taal en cultuur ligt, bestaat een tweede stroming. Dit verschil wordt aangeduid met Richting 1 en Richting 2 leerlingen. R1-leerlingen zijn leerlingen die aansluiting moeten houden met het onderwijs in Nederland. Bij leerlingen die tweetalig opgroeien (R2) streven wij naar een zo hoog mogelijk taalniveau. Er bestaat nog een derde groep (R3) die Nederlands als vreemde taal leert. Aan deze groep bieden we alleen onderwijs aan in groep 1 en 2. Het taalniveau van deze leerlingen moet na twee jaar voldoende hoog zijn om te kunnen doorstromen naar groep 3A. Zo niet, dan kunnen zij niet op de school blijven.

De reden is dat we niet het personeel noch het benodigde specifieke lesmateriaal hebben om vanaf groep drie onderwijs aan R3-leerlingen aan te bieden.

Uitgangspunten

Onze school kent een aantal uitgangspunten die in hoge mate onze identiteit bepalen:

- eerbiediging van iedere geloofsovertuiging of levensbeschouwing;
- gelijkwaardigheid van alle leerlingen;
- respect voor (culturele) verschillen: geen discriminatie of uiting van racisme.

Om de aansluiting met Nederland en het Nederlandse onderwijs zo goed mogelijk te laten verlopen, maakt naast de Nederlandse taal ook de Nederlandse cultuur (in de vorm van Nederlandse boeken, spelletjes, liedjes) deel uit van ons onderwijsaanbod.

Prioriteiten

Gezien de leerlingpopulatie geven we hoge prioriteit aan het onderwijs aan kinderen die het Nederlands minder goed beheersen. In de lesblokken op zaterdag besteden we extra aandacht aan Nederlandse cultuur (zie hoofdstuk 10).

Onze school hecht veel waarde aan individuele begeleiding en evaluatie. Om de aansluiting met het onderwijs in Nederland te waarborgen en om de kwaliteit van ons onderwijs te bewaken, worden de leerprestaties regelmatig geëvalueerd (zie hiervoor het overzicht vanaf pagina 20). Gedurende het schooljaar worden meerdere toetsen afgenomen. Naast de methodegebonden toetsen gebruiken we toetsen van het leerlingvolgsysteem van de CITO. Naast woordenschat, begrijpend lezen en spelling wordt de technische leesvaardigheid (AVI) getoetst.

2.2 Het klimaat van de school

Veel mensen beseffen dat de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang is om een volwaardig mens te worden. Wij stellen daarom een vriendelijk en veilig klimaat met orde en regelmaat op prijs. Pas als een kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen. Een goede samenwerking van het onderwijzende personeel, het bestuur en de ouders heeft een positieve invloed op de atmosfeer van de lessituatie en komt de kinderen ten goede.

Het gevoel van saamhorigheid wordt versterkt door de jaarlijkse gezamenlijke viering van een aantal Nederlandse feestdagen, waaronder in ieder geval Koningsdag en Sinterklaas.

3 De organisatie van het onderwijs

3.1 De organisatie van de school

Schoolorganisatie

De leerlingen op beide NTC-locaties volgen dagonderwijs op verschillende scholen. Het NTC-onderwijs is een aanvulling op het dagonderwijs aan de Duitse of internationale school. Het aantal beschikbare uren en lestijden is beperkt tot de naschoolse tijden. Huiswerk proberen we te vermijden.

Groepering

Onderbouw: de groepen (groep 1-2) waarin ook leerlingen kunnen worden opgenomen met een kleine woordenschat. Mits thuis ondersteund door de (Nederlandstalige) ouder is het mogelijk dat deze leerlingen doorstromen naar groep 3a.

Aanvankelijk lezen: is verdeeld over twee leerjaren. In groep 3a wordt thema 1 tot 6 van de leesmethode Lijn 3 en in groep 3b thema 7 tot 12 behandeld. Leerlingen die eind groep 3a een voldoende hoog niveau (AVI, spelling en woordenschat) halen kunnen meteen naar groep 4

Middenbouw: groep 4 en 5. Vanaf groep 4 wordt gewerkt met de taalmethode Taal Actief en vanaf groep 5 wordt een begin gemaakt met begrijpend lezen

Bovenbouw: groep 6, 7 en 8. Dit zijn meestal combinatiegroepen. Er wordt meer zelfstandigheid verlangd, maar er is ook meer aandacht en tijd voor culturele activiteiten.

Onderbouw, middenbouw en bovenbouw

Elke les dragen we er zorg voor dat de volgende onderdelen aan de orde komen:

Onderbouw:

mondeling taalgebruik
uitbreiding woordenschat
beweging (bevordering taalgebruik)
expressie, muziek, zang en beweging
voorbereidend lezen

Midden- en bovenbouw:

mondeling taalgebruik (kringgesprek)
uitbreiding woordenschat
schrijven
spelling
lezen (technisch en begrijpend)

Bij de lesopbouw maken we gebruik van het instructiemodel:

→ inleiding → instructie → inoefenen → (zelfstandige) verwerking → evaluatie en afsluiting

Groepsgrootte

Het aantal leerlingen in schooljaar 2023/2024:

Wilmersdorf		Prenzlauer Berg	
kleutergroepen	21 leerlingen	kleutergroepen	32 leerlingen
groep 3a en 3b	17 leerlingen	groep 3a en 3b	20 leerlingen
middenbouw	12 leerlingen	middenbouw	9 leerlingen
bovenbouw	16 leerlingen	bovenbouw	10 leerlingen
Totaal:	66 leerlingen	Totaal:	71 leerlingen

Voortgezet onderwijs VO 2: 3 leerlingen
VO 3: 6 leerlingen

Kwaliteitsbewaking

Leerlingen krijgen aandacht op het niveau van hun individuele behoefte.

We hanteren verschillende middelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit op het gebied van de leerlingenzorg verankerd blijft in de dagelijkse praktijk:

- maandelijks worden methodegebonden toetsen afgenomen
- gedurende het jaar worden Cito-toetsen afgenomen om de ontwikkeling van het technisch en begrijpend lezen te volgen en om de resultaten van de woordenschat-ontwikkeling en spelling in kaart te brengen; deze toetsen worden eenmaal per jaar afgenomen. Een overzicht van de af te nemen toetsen vindt u in hoofdstuk 10.3 vanaf pagina 20. Minimaal één keer per jaar vindt er een ouderavond plaats, waar de kwaliteitsbewaking van ons onderwijs aan de hand van de toetsresultaten wordt toegelicht. De resultaten van de toetsen worden opgeslagen in het leerlingvolgsysteem Parnassys.

De toetsresultaten worden individueel met de ouders besproken tijdens de 10-minuten gesprekken die plaatsvinden na het uitreiken van de rapporten.

3.2 Activiteiten voor de kinderen

Onderbouw Groep 1 en 2

In groep 1 en 2 besteden we op een speelse manier aandacht aan de taalontwikkeling. Elke les wordt opgebouwd rond een thema. De introductie vindt plaats tijdens de kring, de verwerkingen maken de kinderen daarna zelfstandig of gezamenlijk. Bij de verwerkingen worden verschillende niveaus aangeboden passend bij de ontwikkeling van de kinderen.

We gebruiken een aantal thema's die door de 'Kleuteruniversiteit' worden aangeboden. Hiertoe behoren enkele vaste thema's zoals de seizoenen en de feestdagen. Daarnaast worden thema's als school, reizen of sprookjes behandeld.

De Kleuteruniversiteit biedt veel materiaal aan om de woordenschat te ontwikkelen en het vertellen en het (kritisch) luisteren te bevorderen. Bovendien besteden we aandacht aan beginnende geletterdheid en taalbeschouwing om een soepele overgang naar het lees- en schrijfonderwijs in groep 3 te bevorderen.

Basisvaardigheden (lezen, schrijven, en taal)

In groep 3a beginnen we met het aanvankelijk leesonderwijs, waarbij we sinds 2021 gebruikmaken van de lesmethode *Lijn 3*. Deze methode bevat twaalf thema's. De eerste helft daarvan wordt in groep 3a behandeld, de tweede helft in groep 3b. De methode Lijn 3 heeft attractieve werk- en spellingboeken, bevat zeer gedifferentieerd materiaal, heeft per thema twee spellen om het geleerde op een speelse manier in te oefenen plus vele oefeningen voor het digibord. De methode heeft standaard twee niveaus om de snellere leerlingen op een iets hoger niveau te laten werken.

Het grootste deel van het aanvankelijk lezen vindt plaats in het dagonderwijs. Wij concentreren ons op de typisch Nederlandse fonemen en grafemen (dubbelklanken als eu, oe en ui). In groep 3b wordt intensief aandacht besteed aan ingewikkelde en voor R2 leerlingen ongebruikelijke lettercombinaties. Woorden met opeenvolgende medeklinkers, dubbele klinkers, de sch enz.

Vanaf eind groep 3a worden Cito-toetsen afgenomen voor spelling, woordenschat en begrijpend lezen.

Activiteiten in midden- en bovenbouw

In groep 4 tot en met 8 werken we met de nieuwste versie van de methode *Taal actief*. Van deze methode gebruiken we ook de spellinglijn en de woordenschatlijn.

Vanaf groep 4 gebruiken we voor alle groepen de nieuwste versies van de Cito-toetsen voor spelling, begrijpend lezen, woordenschat en AVI. De resultaten van deze toetsen worden opgeslagen in het digitale leerling onderwijs volgsysteem van Parnassys. Hierdoor is het veel eenvoudiger om groeps- en individuele overzichten van de leerresultaten samen te stellen.

Voor leerlingen die extra aandacht nodig hebben wordt een handelingsplan opgesteld. Daartoe behoort ook het gebruik maken van een alternatieve leerlijn op het gebied van spelling en zinsontleding in groepen 7 en 8 (zie bijlage 2). Deze kinderen krijgen een meer individueel programma. Zij werken onder andere met speciaal voor R2-leerlingen ontwikkeld materiaal.

Nederlandse cultuur

De lessen "Nederlandse cultuur" beogen de band met de Nederlandse cultuur te versterken. We besteden voornamelijk aandacht aan speciale festiviteiten, feestdagen, gebruiken en gewoontes, maar ook aan Nederlandse liedjes en spelletjes, kortom Nederland Cultureel Erfgoed.

Voor alle groepen wordt een cyclus van feestdagen doorlopen, waarbij in ieder geval aandacht besteed wordt aan Koningsdag en Sinterklaas. Ook worden typisch Nederlandse evenementen belicht, zoals de Elfstedentocht, de Kinderboekenweek, Prinsjesdag of gebeurtenissen rond de Koninklijke familie. Deze thema's komen vooral op de zaterdagse bijeenkomsten aan bod. De leszaterdagen worden deels gebruikt om lessen uit "Nederland in Zicht" te behandelen: aardrijkskunde en geschiedenis der Lage Landen.

Algemene aandachtspunten dit schooljaar:

- Consolidering en coördinatie van behandelde thema's voor groep 1 en 2.
- Voortzetting van het vorig jaar gestarte project evaluatie spellingproblemen. Vergelijking methodisch aangeboden spellingsproblemen versus Cito-toetsen.
- Invoeren van toetsresultaten leerlingvolgsysteem Parnassys per groep met het oog op betere vergelijkbare resultaten.
- Voortzetting leerlijn. De leerlijn is een speciaal voor het NTC ontwikkeld plan om de leerdoelen per leerjaar methodeonafhankelijk vast te stellen.
- Kwaliteitsbewaking beoogde en bereikte leerdoelen. De nadruk komt dit jaar te liggen op het verbeteren van de spellingsvaardigheden van de leerlingen.
- Stimulering team: project "Leren van en aan elkaar" middels lesobservaties van collega's.

Analyse van de leerontwikkeling van de kinderen en welke instrumenten we hiervoor gebruiken:

- Iedere leerkracht houdt een logboek bij van opvallendheden. Deze opvallendheden en belangrijke gesprekken met ouders worden in een 'notitie' in Parnassys gezet.
- Naar aanleiding van de methode-toetsen trekken we conclusies over de ontwikkeling van elk kind. Deze toetsen worden op het eind van een thema afgenomen. Eventueel kan aan het begin van een thema getoetst worden, bijvoorbeeld bij sterke kinderen of bij kinderen die door omstandigheden een deel van de les missen. Zo krijgen deze leerlingen een leerprogramma dat is toegespitst op ontbrekende leerstof.

Analyse hoe we de toetsen/gegevens van kinderen organiseren:

Eenmaal jaarlijks, na de winterrapporten, plannen we een teamvergadering waarin we de leerlingen bespreken qua niveau en prestatie. In gesprek met elkaar wordt het niveau van het kind vastgesteld en besloten of hier een actieplan nodig is. Zowel kinderen die onder als boven het gemiddelde scoren hebben een actieplan nodig. Bij het gesprek bekijken we de logboekgegevens, de toetsuitslagen van de afgenomen methode- en Cito-toetsen, gespreksverslagen met ouders en de evaluaties van handelingsplannen.

Afspraken rondom zelfstandig werken:

We hanteren in iedere klas het stappenplan zelfstandig werken:

1. Kan ik het zelf oplossen?
2. Ik vraag hulp aan een ander kind.
3. Ik vraag hulp aan de leerkracht, wanneer deze niet beschikbaar is, ga ik verder met een volgende opdracht.

Inwerken nieuwe leerkrachten:

Iedere nieuwe collega krijgt een tutor/maatje die hem/haar inwerkt. Zo mogelijk zal dat iemand zijn die een parallelklas heeft. De schoolleiding draagt er zorg voor dat het nieuwe teamlid (door een collega) wordt ingewerkt.

Ontwikkeling nieuw gemaakte afspraken:

Omdat BRON (website NOB) is vervangen door Globus is het share-point verdwenen. Daarom hebben we een eigen interne schoolcloud ingericht. Hier worden alle oude en nieuwe afspraken opgeslagen zodat ook nieuwe collega's gemakkelijk daarop kunnen teruggrijpen.

4. Voortgezet onderwijs

Situatie

Om te voldoen aan de vraag van ouders en leerlingen om na groep 8 de taalvaardigheden verder te ontwikkelen en eventueel studeren in Nederland mogelijk te maken, bieden we sinds het schooljaar 2018-2019 voortgezet onderwijs aan. Dit jaar nemen daaraan in totaal 9 leerlingen deel: 3 leerlingen in VO 2 en 6 in VO 3.

Het grote struikelblok was dat de meeste leerlingen al een overvol programma hebben in het reguliere dagonderwijs met veel huiswerk dat zij elke avond moeten maken, zodat het voor de meeste van hen niet mogelijk is/was om elke dinsdagnamiddag nog twee uur naar de Nederlandse school te komen. Om dit probleem uit de wereld te helpen, hebben we gekozen om het vervolgonderwijs (deels) als afstandsonderwijs aan te bieden. De jongeren krijgen via een internetplatform leerstof en huiswerk aangeboden en kunnen dat maken op het moment dat zij daar tijd voor hebben.

Om eveneens aan het mondelinge aspect van de taalontwikkeling te werken, zijn gedurende het jaar meerdere contactdagen gepland. Op deze zaterdagen is tijd voor klassikale instructie van moeilijke leerstof en zal aan de hand van voor Nederland relevante thema's gewerkt worden aan de mondelinge communicatievaardigheden.

De ouderbijdrage voor het vervolgonderwijs is dit jaar vastgesteld op € 230,- per leerling.

Het onderwijsleerproces

1) Het onderwijsaanbod: doelen en methoden

Doel van het vervolgonderwijs is om de leerlingen in enkele jaren tijd voor te bereiden op het NavT Certificaat 'Educatief Startbekwaam', waarmee een overgang naar vele Nederlandstalige hogescholen en universiteiten mogelijk is.

De beginsituaties van de leerlingen die aangemeld zijn voor het vervolgonderwijs zijn zeer verschillend. Sommigen beëindigden net groep 8, anderen sloten groep 8 alweer een paar jaar geleden af en willen nu de draad weer opnemen.

Net zoals bij het primaire onderwijs wordt de leerstof zo gestructureerd dat elke leerling de mogelijkheid krijgt zich op eigen niveau te ontwikkelen, in eigen tempo en naar eigen kunnen. Daarnaast stimuleren we het groepsproces zodat de leerlingen zich in een veilige omgeving creatief kunnen uiten, een eigen mening kunnen en durven geven en leren om kritisch en op een respectvolle manier naar een ander te luisteren - dat alles in de Nederlandse taal.

Het onderwijs in de Nederlandse taal is erop gericht dat de leerlingen:

- de vaardigheden die de leerlingen al hebben ontwikkeld onderhouden, verdiepen en uitbreiden.
- de deelvaardigheden luisteren, spreken, lezen en schrijven steeds op een hoger (volwassen) niveau gaan beheersen. Tekstvormen en inhoud worden moeilijker, vaardigheden als argumenteren, discussiëren en presenteren komen aan bod.
- plezier hebben en houden in het gebruiken en beschouwen van de Nederlandse taal;
- voeling met de Nederlandse cultuur behouden en beleven;
- een ontmoetingsplaats hebben waar zij met elkaar kunnen communiceren in de Nederlandse taal.

We gebruiken de Nederlandse taalmethode *Op Niveau* via het internetleerplatform Learnbeat. De lesinhoud wordt door de leerkracht aan de hand van de NOB-leerlijn. De leerlingen kunnen via Learnbeat de leerstof bekijken die door de leerkracht uit de methode voor hen geselecteerd wordt. Ze kunnen in deze veilige internetomgeving deze oefeningen maken, waarna de leerkracht die kan verbeteren en van terugkoppeling kan voorzien. In Learnbeat kunnen ook extra remediërings- en verrijkingsoefeningen toegevoegd worden zodat elke leerling op maat begeleid kan worden.

2) Nederlandse cultuur

De leerlingen uit het vervolgonderwijs sluiten aan bij de festiviteiten en feestdagen die in het primair onderwijs georganiseerd worden. Zo blijft de verbondenheid met Nederland en met de primaire afdeling van de school bestaan. Tijdens de groepslessen van het vervolgonderwijs worden eveneens cultuurthema's behandeld en kan de actualiteit in Nederland besproken worden.

3) Didactisch handelen en pedagogisch klimaat

Van de leerlingen in het vervolgonderwijs wordt een grote zelfstandigheid verwacht, zowel wat het verwerken van de leerstof, alsook het maken van huiswerk betreft. We werken daarom in nauw overleg samen met de ouders. Uiteraard blijft de hulp en controle van de leerkracht via internet en tijdens de contactmomenten een essentieel deel van het vervolgonderwijs. Nieuw in dit schooljaar is dat er maandelijks onlinebijeenkomsten zullen worden gehouden om extra hulp en begeleiding aan te bieden bij het maken van de opdrachten uit de taalmethode *Op Niveau*. Op deze wijze creëren we meer structuur en bieden we meer houvast aan bij het maken van de maandelijks te maken opdrachten. Tevens kunnen we op deze manier de kwaliteit van het gemaakte werk beter bewaken.

4) Onderwijstijd

Ook voor het vervolgonderwijs hebben wij een minimum van 120 onderwijsuren per jaar vastgelegd om het NTC-onderwijs succesvol te kunnen laten verlopen. Zoals hierboven is vermeld worden geen wekelijkse lessen aangeboden in het voortgezet onderwijs. De 120 lessen worden als volgt verdeeld:

- Er zijn zeven zaterdagse lesbijeenkomsten van 10.00 tot 14.00 uur, waarvan het merendeel plaatsvindt op zaterdagen waarop regulier basisonderwijs wordt aangeboden in de Comenius-school. Dit betekent dat er fysiek 28 uur les wordt aangeboden;
- Maandelijks zullen er twee onlinebijeenkomsten worden aangeboden per jaarlaag. Tijdens de eerste bijeenkomst wordt instructie aangeboden t.a.v. de in Learnbeat te maken opdrachten. De tweede bijeenkomst wordt als vragenuurtje ingericht en als moment waarop de leerkracht gericht kan bijsturen waar het om al gemaakt werk gaat. In totaal wordt 22 uur lestijd in een onlineomgeving aangeboden;
- De resterende 70 van de 120 onderwijsuren worden besteed aan het zelfstandig maken van opdrachten middels het internetplatform Learnbeat. De leerkracht kan op elk moment de vorderingen van de leerlingen inzien, daarop terugkoppeling geven en waar nodig extra sturing aanbieden. Voor de leerlingen betekent dit dat ze gemiddeld anderhalf tot twee uur tijd moeten inplannen voor het maken van de opdrachten.

Hiermee spelen we in op de wens van zowel ouders als onderwijsinspectie om meer instructie en onderwijstijd aan te bieden.

5) Toetsing

De uiteindelijke toets is het examen voor het Certificaat NaVT (Nederlands als Vreemde Taal) op het niveau Educatief Startbekwaam Als tussentijdse evaluatie worden de toetsen uit *Op Niveau* gebruikt en zal de leerkracht gebruik maken van voorbeeldexamens 'CNaVT' (niveau A1-A2-B1-B2) om de leerlingen vertrouwd te maken met de manier waarop deze toetsen afgenomen worden en hen hierdoor beter voor te bereiden op het behalen van het certificaat. Het gebruik van de methodeonafhankelijke toetsen van Diataal wordt onderzocht.

6) Leerlingdossier

De persoonlijke gegevens, eventuele handelingsplannen en toetsgegevens van de leerlingen in het vervolgonderwijs zullen ook verwerkt worden via Parnassys.

5 De zorg voor de kinderen

5.1 Preventieve zorg: adaptief onderwijs komt tegemoet aan verschillen tussen kinderen

Elk kind start het onderwijs op zijn eigen niveau en ontwikkelt zich op zijn eigen wijze. Onze leerlingen spreken en beheersen het Duits over het algemeen goed, maar spreken en horen doorgaans thuis relatief weinig Nederlands. Om het Nederlands als "thuis taal" te vergroten is interactie tussen kinderen en tussen leerkracht en leerlingen belangrijk. De woordenschat dient als basis voor het Nederlands. In de lessen brengen we zoveel mogelijk variatie in de lesstof aan, met als doel zoveel mogelijk rekening te houden met de individuele behoeften van iedere leerling.

5.2 De opvang van nieuwe leerlingen in de school

De plaatsing van een kind op school

Na aanmelding kunnen nieuwe leerlingen op twee momenten per jaar geplaatst worden: aan het begin van een nieuw schooljaar en aan het begin van een nieuw kalenderjaar, mits de groepsamenstelling dan wel groepsgrootte dit toelaat en het taalniveau voldoende hoog is. De eerste aanzet daartoe geschiedt meestal telefonisch of per mail aan de schooladministratie. De plaatsing van de leerling wordt bevestigd tijdens een intakegesprek. Er wordt daarbij een intakeformulier ingevuld, waarop voor het onderwijs relevante gegevens van de nieuwe leerling en zijn of haar ouders worden vermeld. Eventueel worden er afspraken gemaakt om de nieuwe leerling zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Indien nodig nemen we na aanmelding een of meerdere toetsen af (AVI, dictee of woordenschattoets) om goed te kunnen inschatten in welke groep een kind het beste geplaatst kan worden.

Deze gegevens worden bewaard in het leerlingdossier waarin we ook toetsgegevens en gespreksverslagen bewaren. Bij wisselen van school krijgt u de volgende documenten mee die een vloeiende voortgang van het onderwijsleerproces vergemakkelijken:

- het onderwijskundig rapport;
- de gegevens van het leerlingvolgsysteem of andere recente toetsgegevens;
- het schoolrapport;
- bewijs van uitschrijving vorige school;
- een eventueel handlingsplan.

Indien een leerling elders NTC-onderwijs heeft gevolgd, verwachten wij dat u deze gegevens met ons deelt. De voorgaande school is verplicht u deze informatie mee te geven om de overgang naar een nieuwe school te vereenvoudigen.

5.3 Het volgen van de ontwikkeling van de leerlingen via het leerlingvolgsysteem

Via methodegebonden toetsen en observaties worden de vorderingen van de leerlingen bijgehouden. Onafhankelijk daarvan hanteren we op het gebied van technisch lezen, woordenschatontwikkeling, spelling en begrijpend lezen delen van het Cito-leerlingvolgsysteem (Cito is een Nederlands bedrijf dat onafhankelijke toetsen op de markt brengt). Ons onderwijs wordt aldus voortdurend vergeleken met en gemeten naar het niveau van het Nederlands onderwijs.

Om te zorgen voor een constante verbetering van ons onderwijs zijn er tot slot nog de groepsmappen. Hierin worden de toetsresultaten per leerling en de groepsoverzichten bewaard. Deze resultaten kunnen met elkaar en met die van voorgaande jaren vergeleken worden.

De verslaglegging van gegevens over leerlingen door de groepsleraar

Wekelijks wordt de absentielijst bijgehouden. Bij frequent verzuim wordt contact opgenomen met de ouders. Observaties, gespreksnotities en -verslagen worden zoveel mogelijk in Parnassys opgeslagen zodat ze ook in latere jaren door andere leerkrachten gemakkelijk zijn in te zien. Hetzelfde geldt voor de handelingsplannen.

Wijze van terugkoppeling naar ouders; welzijn en leervordering van het kind

De leerlingen krijgen tweemaal per jaar een rapport mee naar huis. Het eerste rapport wordt eind januari uitgereikt vlak voor de wintervakantie. Het rapport kunt u met de leerkracht bespreken in zogenaamde tien-minuten-gesprekken. Het tweede rapport wordt uitgereikt vlak voor de zomervakantie.

Uiteraard kunt u zelf gedurende het jaar op andere tijdstippen contact opnemen met de leerkracht. Ook de leerkracht kan het initiatief nemen en u tussentijds tot een gesprek uitnodigen. Een verslag van alle gesprekken wordt in het leerlingdossier bewaard.

5.4 Zorg voor kinderen met specifieke behoeften

De procedure bij problemen (leerproblemen, sociaal-emotionele problemen, enz.)

Voor leerlingen in groep 7 en 8 die problemen hebben met de werkwoordspelling bieden we sinds schooljaar 2019/2020 leerlijn B aan. De oefeningen met betrekking tot de werkwoordspelling vervallen. Of een leerling verdergaat met deze leerlijn voor spelling wordt in overleg met de ouders besloten.

Indien bij uw kind aan de hand van observaties door de leerkracht of door uitval van lessen een achterstand in de ontwikkeling wordt gesignaleerd, stelt de groepsleerkracht een handelingsplan op. Na afloop van deze periode volgt een evaluatie, waarna besloten wordt het handelingsplan af te sluiten of voort te zetten. Afgesloten handelingsplannen worden bewaard in het leerlingdossier.

Als een probleem binnen de groep opgelost kan worden, wordt u daar doorgaans niet bij betrokken. Bij grotere problemen nemen we graag contact met u op. Als het door ons waargenomen probleem zich zowel in het Duits als in het Nederlands voordoet, kan de dagschool met uw toestemming in het handelingsplan betrokken worden.

Leerlingen met sociaal-emotionele of andere problemen (bijvoorbeeld dyslexie) kunnen we verwijzen naar de Stichting NOB voor meer informatie. Door het geringe aantal lessen kunnen we deze kinderen niet zelf begeleiden. In de meeste gevallen kiezen de ouders er zelf voor om de Duitse taal de prioriteit te geven.

5.5 De begeleiding van de overgang van kinderen naar het voortgezet onderwijs in Nederland

De voorlichting aan ouders ten behoeve van de schoolkeuze van leerlingen

Desgewenst kan in groep 8 de Eindtoets basisonderwijs van het Cito worden afgenomen. In de tweede helft van groep 8 worden resultaten en schooladvies individueel met ouders en leerlingen besproken. Alle in het Cito-leerlingvolgsysteem ingebrachte resultaten worden hierin meegewogen, evenals de eventueel afgenomen Cito-eindtoets. De op de Duitse dagschool behaalde resultaten worden zoveel mogelijk vertaald naar de Nederlandse situatie, zodat er een goed gewogen advies kan worden afgegeven ten aanzien van een overgang naar voortgezet onderwijs in Nederland.

Soort gegevens die over leerlingen worden verzameld, de wijze van adviseren en de procedure die gevolgd wordt bij vertrekkende leerlingen (bij overgang naar het voortgezet onderwijs of bij verhuizing)

In de laatste week voor het vertrek is er een eindgesprek met de ouders door de groepsleerkracht en de directeur. De ouders ontvangen het leerlingdossier voor de nieuwe school. Het dossier omvat:

- het onderwijskundig rapport;
- het traditionele rapport;
- bewijs van uitschrijving;
- het leerlingvolgsysteem of andere recente toetsgegevens.

5.6 Naschoolse activiteiten voor kinderen

Huiswerk

We streven ernaar zo min mogelijk huiswerk mee te geven. Desondanks kan vanaf groep 3a in de volgende gevallen huiswerk worden meegegeven:

- als aanvulling op het NTC-onderwijs, dat qua aantal uren beperkt is;
- om eventuele achterstanden (bijvoorbeeld als gevolg van absentie) in te lopen;
- om leerlingen de gelegenheid te geven de lesstof zelfstandig te verwerken;
- indien er taakbewustzijn bij de leerlingen moet worden aangekweekt met het oog op de hoeveelheid huiswerk die in het voortgezet onderwijs aan de kinderen wordt opgegeven;
- als bij geplande terugkeer naar Nederland zal een extra werk thuis moeten worden gedaan om in Nederland op het gewenste niveau te kunnen instromen;
- als ouders hebben gevraagd huiswerk op te geven. Indien ouders niet willen dat er huiswerk in de middenbouw wordt opgegeven, kan dit besluit in overleg met de school worden herzien.

5.7 Buitenschoolse activiteiten voor kinderen

Eén zaterdag per jaar ondernemen we een excursie of een culturele activiteit (muziek, theater, museumbezoek etc.). Op van de laatste zaterdagen voor de zomervakantie vindt er een schoolreis plaats, waaraan de kinderen van beide locaties gezamenlijk deelnemen, evenals de leerkrachten en enkele begeleidende ouders. De afgelopen jaren zijn we naar de dierentuin en het Holland Park gegaan, voor dit jaar is een excursie naar het Techniek Museum gepland.

6 De leraren

Wijze van vervanging bij ziekte of scholing

Er kunnen redenen zijn dat leerkrachten niet aanwezig zijn, zoals ziekte of het volgen van cursussen in Nederland. In de regel zal de vervanging intern worden opgelost. Hiermee wordt voorkomen dat leerlingen vanwege afwezigheid van leerkrachten geen onderwijs kunnen volgen.

Invalsters dit schooljaar zijn: Boukje Mollema, Belinda Berghuis, Jo-Ann Kramer, Nina Roos, Geerte van der Kar, Renske de Vries en Ilse Meyer-Koks.

Scholing van leraren

De leerkrachten volgen geregeld bijscholingscursussen in Nederland om de ontwikkelingen binnen het onderwijs te volgen en hun deskundigheid te vergroten.

De stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland ondersteunt en begeleidt ons daarbij. De afgelopen jaren zijn de volgende NOB-cursussen gevolgd:

- 1999 Sociaal-emotionele ontwikkeling
- 2002 NTC-onderwijs wereldwijd
- 2003 Beginnend lezen
- 2006 Vaardig meesterschap
- 2008 Onderwijskundig leiderschap voor de schoolmanager
- 2009 Toetsen
- 2010 Woordenschat
- 2011 Leiderschap, Met woorden in de weer, basiscursus
- 2013 Human dynamics, Mondelinge taalvaardigheden, Zo leer je kinderen lezen en spellen
- 2014 Schoolleiderschap laten groeien, Nederlandse taal en cultuur voor peuters en kleuters, Met woorden in de weer
- 2015 Geen cursussen gevolgd omdat de bijscholing plaatsvond tijdens onze lesdagen
- 2016 Bijscholingsdag voor het hele team in Berlijn. Thema: Onderwijspraktijk en 'het omgaan met verschillen'
- 2018 Teamtraining onder begeleiding van het NOB. Beoordeling van toetsresultaten en het gebruik van het leerlingvolgsysteem Parnassys.
- 2019 Door de coronapandemie is de bijscholing uitgevallen.
- 2021 Meerdere leerkrachten hebben een onlinecursus gevolgd over de uitgangspunten en doelstellingen van het NTC-onderwijs.
- 2022 Onlinecursus van NOB "De educatieve storyteller" en "Cito afgenomen, en dan?"
Cursussen van het CNaTV "module voor de administrator" en "examinatorentaining" voor het voortgezet onderwijs. Verder hebben we bij het inwerken van de nieuwe kleuterjuffen vertrouwd op de kennis en ervaring van leerkrachten uit het team, met name dankzij de toewijding en expertise van Elisa de Kievit.
- 2023 Teamtraining onder begeleiding van het NOB, waarbij o.a. door creatieve werkvormen werd nagedacht over de vraag "Hoe zorgen we samen met nieuwe en ervaren medewerkers voor goed onderwijs op onze school?".

7 De ouders

Het belang van de betrokkenheid van ouders

Van ouders en leerkrachten wordt verwacht dat zij handelen in het belang van het kind. De school streeft een goede samenwerking met de ouders na. Groot belang wordt daarbij gehecht aan het delen van zoveel mogelijk relevante informatie met de ouders. Diverse gegevens liggen ter inzage, zoals het schoolplan en het door de school gehanteerde leerlingvolgsysteem. Een uitzondering vormen de persoonlijke dossiers van leerkrachten en leerlingen. Deze kunnen alleen worden ingezien door de betreffende ouders en uitsluitend na overleg met de leerkracht. Ouders worden van harte uitgenodigd contact op te nemen met de school als de wens bestaat nader geïnformeerd te worden.

Van de ouders wordt verwacht dat zij vertrouwen hebben in het onderwijzende personeel. Begrip en respect voor elkaar zijn uitgangspunten voor een goede communicatie. Juist in het kader van het NTC-onderwijs is het bovendien noodzakelijk dat ouders en school dezelfde doelen hebben ten aanzien van het te bereiken niveau van Nederlandse taalbeheersing. De mate waarin thuis Nederland gesproken wordt is daarbij van grote invloed.

Informatievoorziening aan ouders over het onderwijs en de school

Ten minste éénmaal per jaar, meestal aan het begin van het schooljaar, vindt een klassenavond of –middag plaats. Deze avond staat in het teken van de informatievoorziening aan de ouders over alle zaken die met het onderwijs aan de groep te maken hebben, zoals onderwijsvisie, gebruik van leermiddelen en huiswerk.

Na het eerste en tweede rapport worden de ouders uitgenodigd voor een tien-minuten-gesprek, waarbij de leerkracht een toelichting geeft op het rapport.

Ouders kunnen ook een gesprek aanvragen wanneer ze vragen hebben over de resultaten of bij gedrags- of leermoeilijkheden van hun kind. In gevallen waarin de leerkracht een gesprek met de ouders noodzakelijk acht, zal deze zelf het initiatief daartoe nemen.

Inspraak

Aangezien momenteel zes ouders zitting hebben in het schoolbestuur heeft het organiseren van een ouderraad geen prioriteit. Door deelname van de ouders in het bestuur, door het organiseren van ouderbijeenkomsten en door deelname van de ouders aan het organiseren van activiteiten is er een continue uitwisseling tussen ouders, bestuur en schoolleiding en daarmee een informele gelegenheid tot inspraak.

Ouderactiviteiten

Wij steunen op de medewerking van de ouders bij de volgende activiteiten:

- excursie
- sinterklaasfeest
- Koningsdag
- het beheer van de bibliotheek
- leesouders
- kinderboekenweek
- kleuteropvang

Aan het begin van het schooljaar ontvangen de ouders een overzicht van de activiteiten per groep voor het eerste halfjaar. Hierop kunnen zij aangeven aan welke activiteiten zij willen meewerken. Halverwege het schooljaar volgt het overzicht van activiteiten in de tweede helft van het schooljaar, met dezelfde procedure.

Klachtenprocedure

Uitgangspunt van de klachtenprocedure is dat klachten, problemen, vragen e.d. in eerste instantie rechtstreeks worden aangekaart bij de persoon in kwestie. Ouders die bijvoorbeeld een klacht hebben over (het lesgeven van) een leerkracht kunnen niet bij het schoolbestuur terecht voordat zij met de betreffende leerkracht hierover hebben gesproken. Hiermee wordt voorkomen dat de positie van de onderwijsgevende (of diens gezag in de klas) wordt ondermijnd.

Bij een klacht wordt doorgaans onderstaand stappenplan gevolgd:

Stap 1 De ouders bespreken de klacht met de betrokken leerkracht.

Stap 2 Komen de ouders en de leerkracht er niet voldoende uit, dan wordt de schoolleiding ingeschakeld. Deze kan overigens ook al in de eerste stap bij de kwestie worden betrokken, maar alleen op verzoek van één van beide partijen. Ook hier bestaat namelijk het gevaar dat het gezag van de leerkracht ondermijnd wordt.

Stap 3 Indien ook na het overleg met de schoolleiding de kwestie niet bevredigend kan worden opgelost, wordt de zaak voorgelegd aan het schoolbestuur. Dit zal in voortdurend overleg met de schoolleiding de kwestie bezien en streven naar een voor alle betrokken partijen bevredigende oplossing.

Ook kan worden besloten de aan de school verbonden vertrouwenspersoon in te schakelen. Deze zal in voortdurend overleg met alle betrokkenen nagaan of door bemiddeling de klacht bevredigend kan worden opgelost. Onze vertrouwenspersoon is Geert Bodewitz. Hij was een aantal jaren actief bestuurslid van de stichting NTC in Berlijn. Zijn contactgegevens vindt u achter in deze schoolgids.

Mocht de aard van de klachtenafhandeling in onderling overleg niet mogelijk zijn of als deze afhandeling niet naar tevredenheid heeft plaatsgevonden kan een beroep worden gedaan op de *'Klachtenregeling Nederlands Onderwijs in het Buitenland'*.

Voor klachten die betrekking hebben op seksuele intimidatie kunt u ook terecht bij de speciaal hiervoor aangestelde vertrouwensinspecteurs. De contactgegevens vindt u achterin deze gids.

8 Schoolgeld/ouderbijdragen

De ouderbijdragen voor het schooljaar 2023-2024 zijn vastgesteld overeenkomstig met de reeds aangekondigde voorlopige bedragen. Voor Wilmersdorf is dat 450 euro (voor het tweede en derde kind steeds 50 euro minder), voor Prenzlauer Berg 550 euro (voor het tweede en derde kind steeds 50 euro minder) en 230 euro voor het voortgezet onderwijs. De hogere bijdrage in Prenzlauer Berg is net als in voorgaande jaren noodzakelijk om de locatiekosten te dekken die daar veel hoger zijn dan in Wilmersdorf. Het schoolgeld is daarmee nagenoeg gelijk gebleven.

Het inschrijfgeld voor nieuwe leerlingen (ook voor broertjes en zusjes) bedraagt voor het eerste kind 50 euro, voor het tweede kind 35 en voor het 3^e kind 25 euro. De bijdrage voor leerlingen wiens ouders een vergoeding van de werkgever krijgen is verlaagd naar 200 euro.

Binnen twee weken na ontvangst van de rekening dient deze betaald te worden. Betaling ervan in twee delen is mogelijk tegen een toeslag van 10 euro. Bij te late betaling wordt een aanmaningstoeslag van 30 euro per kind berekend.

Afmelden

Indien een kind aan het einde van het schooljaar niet schriftelijk is afgemeld, is het automatisch voor het erop volgende schooljaar aangemeld. Een kind geldt als afgemeld, als de ouders de afmelding schriftelijk of per email naar het bestuur sturen. Als een kind te laat wordt afgemeld brengen wij administratiekosten in rekening. Jaarlijks zal het bestuur een uiterste datum publiceren waarop een eventuele afmelding voor het erop volgende schooljaar binnen moet zijn.

Reeds betaald schoolgeld kan niet gerestitueerd worden als leerlingen de school voor het einde van het schooljaar verlaten. Uitzondering: wanneer kinderen nog vóór de Kerstvakantie stoppen, kan een derde van de ouderbijdrage terugbetaald worden.

Schoolverzekering voor leerlingen

Er bestaat een centrale verzekering via de Stichting NOB en een door het schoolbestuur afgesloten ongevallenverzekering. Dit is een collectieve WA-verzekering, die de leerlingen tegen aan derden tijdens schooluren toegebrachte schade verzekert.

9 De ontwikkeling van het onderwijs

9.1 Activiteiten ter verbetering van het onderwijs

Evenals in voorgaande jaren hebben we zowel in Wilmersdorf als Prenzlauer Berg gecombineerde kleutergroepen met leerlingen van groep 1 en 2.

We proberen te voorkomen dat groepen 3a en 3b gecombineerd worden met andere groepen omdat wij het belangrijk vinden om het aanvankelijke leesonderwijs in een afzonderlijke groep aan te bieden.

In Wilmersdorf wordt wekelijks twee uur lesgegeven op de dinsdagen plus tien zaterdag met lesblokken van vier uur. In het geval dat er door calamiteiten op de zaterdagen minder dan vier uur lesgegeven kan worden, zal net als in het recente verleden tijdens Corona ter compensatie een huiswerkalternatief worden geboden.

Op de locatie Prenzlauer Berg wordt drie uur per week op donderdag lesgegeven.

Op drie leszaterdagdagen zijn er gemeenschappelijke activiteiten op de locatie in Wilmersdorf gepland: Kinderboekenweek, Sinterklaas en Koningsdag. Een vierde gemeenschappelijke zaterdag betreft het schoolreisje aan het eind van het schooljaar.

Sinds enkele jaren werken we met de nieuwste versie van de taalmethode Taal Actief. Twee jaar geleden hebben we de leesmethode Lijn 3 aangeschaft met talloze attractieve nieuwe hulpmiddelen (zie ook § 3.2 basisvaardigheden). Bovendien gebruiken we bij beide methodes de bijbehorende software.

Bij de Cito-toetsen gebruiken we de nieuwste versie, de zogenoemde 3.0 versie.

Met het aanbieden van 'leerlijn B' voor groep 7 en 8 is meer differentiatie mogelijk (zie § 5.4).

9.1.1 Onderwijs op maat

Ook dit schooljaar krijgen de volgende punten bijzondere aandacht:

- consolidering van de onderwijskwaliteit, leerlingdossiers, onderwijsresultaten;
- bevorderen van een actieve leerhouding van leerlingen;
- het bevorderen van het zelfstandig werken;
- het bevorderen van het leesplezier, extra aandacht voor lezen;
- taalontwikkeling en ontwikkeling van het fonemische bewustzijn van kleuters.

9.1.2 Leergang woordenschatonderwijs

Om de woordenschat in groep 1 en 2 uit te breiden maken we gebruik van bij de thema's horende afbeeldingen. (zie ook § 3.2 op pagina 7). Hierdoor worden de woorden in een context geplaatst en wordt de woordenschat op een meer zinvolle manier uitgebreid. Met behulp van taalontwikkelingsprogramma's worden leerlingen individueel gestimuleerd om dit doel te verwezenlijken.

In groep 1 tot en met 3 worden Nederlandse kinderliedjes aangeleerd om het woordenschatonderwijs te ondersteunen.

In groep 3A en 3B ligt de nadruk vooral op het leren lezen van woorden. Als een leerling kan lezen, gaat het verwerven van nieuwe woorden veel sneller.

Vanaf groep 4 wordt gewerkt met de woordenschatlijn van de taalmethode Taal Actief.

9.2 Zorg voor de relatie school en omgeving

Er bestaan contacten met:

- andere scholen en instellingen
- contacten met Stichting NOB
- contacten met andere NTC-leslocaties
- Nederlandse bedrijven in Berlijn
- Nederlandse en Belgische ambassade

10 De resultaten van het onderwijs

Resultaten bij taal en spelling zijn door het afnemen van toetsen goed en direct vast te stellen. Niet alle resultaten in het onderwijs zijn direct meetbaar of kunnen in cijfers worden weergegeven. Het beoordelen van de voortgang ten aanzien van een vormingsgebied als cultuur laat zich niet zo eenvoudig en eensluidend vastleggen. De waarnemingen van de leerkrachten spelen een belangrijke rol in het bewaken van de voortgang op dergelijke vormingsgebieden.

Toetsresultaten worden vergeleken met zowel de resultaten uit voorgaande jaren als met resultaten van leerlingen uit dezelfde leeftijdscategorie in Nederland. Verder legt de school vast hoeveel leerlingen gedurende een schooljaar extra zorg hebben ontvangen.

We gebruiken de vernieuwde Cito-toetsen tot en met groep acht.

Ons speerpunt ligt op uitbreiding van de woordenschat. Daarnaast blijft een belangrijk doel het algemeen hoge niveau van het technisch lezen te handhaven.

10.1 Cijfers over uitstroom en aansluiting

De schoolverlaters die teruggekeerd zijn naar Nederland of België vonden probleemloos aansluiting bij het reguliere dagonderwijs.

10.2 Cijfers over specifieke zorg voor leerlingen

In het schooljaar 2022/2023 is geen specifieke leerlingenzorg nodig geweest. Gedurende het schooljaar kunnen oudergesprekken plaatsvinden als blijkt dat de toetsresultaten onder het te verwachten niveau liggen.

10.3 Cijfers over vorderingen in de belangrijkste vaardigheden Nederlandse taal

In het schooljaar 2023/2024 zullen vanaf groep 3 de volgende toetsen worden afgenomen:

AVI (de toets technisch lezen, af te nemen in november en mei), Woordenschat, Spelling en Begrijpend-lezen.

Een eerste algemene conclusie is dat onze leerlingen er door de bank genomen niet op achteruit zijn gegaan en dat is gezien de bijzondere situatie als winst te beschouwen.

AVI-scores

- Groep 3a: midden groep 3a leest ongeveer twee derde op startniveau, wat een lagere score is t.o.v. vorig jaar toen de helft op het startniveau bleef steken. Twee van de negentien leerlingen beheersen leesniveau M3, drie lezen al op niveau E3, een enkele leerling zelfs al niveau E4.
- Groep 3b: hier zien we het verheugende beeld dat alle getoetste leerlingen tenminste niveau E3 hebben behaald, waarbij acht van de tien leerlingen minstens al op niveau M4 leest.
- Groep 4: van de twaalf getoetste leerlingen hebben er twee een lichte leesachterstand (eindscore M4) en zit een kwart op het vereiste niveau (E4). De helft leest al minstens op niveau M5 (de tijd ontbrak om op nog hoger niveau te testen). Het technisch lezen is bij alle leerlingen het afgelopen schooljaar (enorm) verbeterd.
- Groep 5: drie van de zeventien leerlingen hebben een lichte leesachterstand, de rest leest minstens al op niveau E5 met zelfs vier uitschieters naar niveau E7 en een leerling is zelfs al AVI-uit.
- Groep 6: twee van de tien leerlingen lezen nog op niveau M6, de overige leerlingen zitten op het minimaal voor groep 6 vereiste niveau.

Groep 7: op één leerling met niveau E7 na zijn alle leerlingen AVI-uit.
Groep 8: alle leerlingen zijn AVI-uit.

Conclusie: De ontwikkeling van het technische lezen blijft nagenoeg hetzelfde. Aanvankelijk kan een achterstand vastgesteld worden die te verklaren is door het geringe aantal uren leesonderwijs. Vervolgens ontstaat een ontwikkeling waarbij de overgrote meerderheid wat de technische leesvaardigheid betreft het minimaal vereiste niveau of hoger behaalt.

Begrijpend lezen

Deze toets is in januari 2023 vanaf groep 3b afgenomen. Groep 3b laat een verheugend beeld zien: op een enkele leerling na hebben de leerlingen een A- of een B-score behaald. Hetzelfde beeld zien we in groep 4. In groep 5 zien we ook een prima score: 7x A, 3x B, 3x C en eenmaal een D-score. Vanaf groep 6 worden de groepen steeds kleiner waardoor de individuele verschillen duidelijker opvallen. Hier zijn de scores 11x A, 3x B, 4x C en 1x E, de enige dissonant in de score.

Conclusie: ook afgelopen jaar scoort het merendeel van de leerlingen op A of B-niveau, waarmee de score op dit onderdeel hoger ligt dan bij woordenschat en spelling.

Woordenschattoets

Daarbij zijn ook dit jaar goede resultaten geboekt: van de 57 getoetste leerlingen heeft ruim dertig procent de hoogste score A behaald, een vijfde ieder een B- en ruim een derde een C-score. Slechts 7% heeft een E-score behaald, met de kanttekening dat de lat bij deze toets hoog ligt en er vaak naar woorden wordt gevraagd die onze leerlingen niet dagelijks tegenkomen.

Om de woordenschat uit te breiden wordt het thuis regelmatig een Nederlandstalig boek lezen (of bij de lagere klassen door voorlezen) gestimuleerd, bv. door leerlingen via de Kinderboekenweek op het plezier van lezen te wijzen en door voorlezen in de klas tijdens pauzes. Sinds eind vorig schooljaar vindt het uitlenen van boeken na de pandemie in Wilmersdorf weer plaats, in Prenzlauer Berg is voorzien dat hier in de herfst weer mee wordt begonnen.

Spellingtoets

De spellingtoets wordt twee keer per jaar afgenomen, in januari en in juni. Hier zijn de eindscores vermeld. Vanaf groep 3a zien we dat ruim twintig procent van de 64 getoetste leerlingen een A- of B-score haalt, wat bijna tien procent lager is dan vorig jaar maar vergelijkbaar met het schooljaar ervoor. Bijna de helft (47 procent) scoort op C- of D-niveau (ruim 5 procent hoger dan vorig jaar), en net als vorig jaar een kwart op E-niveau. Door de bank genomen is het niveau ongeveer gelijk aan dat van vorig jaar. Ook nu valt weer op dat relatief gezien de meeste fouten worden gemaakt in de lagere groepen. In groep 5 tot en met 8 scoren de meeste leerlingen, met een enkele uitschieter naar beneden en boven, op B-, C- of D-niveau.

Conclusie:

Hier zijn de verschillen tussen de leerlingen het grootst. Dit is voor een groot deel te wijten aan het dagonderwijs, waardoor de leerlingen beginnen om de Duitse spellingsregels toe te passen. Dat verklaart mede waarom de scores in de lagere groepen over het algemeen wat lager zijn dan in de hogere groepen. Wij denken dat het introduceren van klankgebaren in de lagere groepen zal helpen de spellingsvaardigheden te verbeteren.

Toetschema dit schooljaar

groep	Taal voor kleuters	leesprotocol	Woordenschat	AVI	Begrijpend lezen	Spelling
groep 1		observatielijst				
groep 2		observatielijst				
groep 3A			juni (M3)	mei	<i>evt. jan(M3)</i>	juni (M3)
groep 3B			juni (E3)	nov / mei	jan (E3)	jan (M3) <i>evt. juni E3</i>
groep 4			juni (E4)	nov / mei	jan (M4)	jan (M4) <i>evt. juni E4</i>
groep 5			juni (E5)	nov / mei	jan (M5)	jan (M5) <i>evt. juni E5</i>
groep 6			juni (E6)	nov / mei	jan (M6)	jan (M6) <i>evt. juni E6</i>
groep 7			Juni (E7)	nov / mei	jan (M7)	jan (M7) <i>evt. juni E7</i>
groep 8				nov	jan (M8)	jan (M8) <i>evt. juni E8</i>

10.3.1 De context: uitleg van de resultaten

De school hanteert als principe dat we de leerlingen niet al te veel met toetsen willen belasten. Dit principe sluit aan bij het advies van het NOB om slechts de belangrijkste toetsen af te nemen. We volgen het NOB-advies wanneer welke toetsen het beste afgenomen kunnen worden.

10.4 Uitkomsten van kwaliteitsverbetering van de school

Tijdens jaarlijkse evaluatiebijeenkomsten wordt bekeken wat er komend jaar binnen ons onderwijs kan worden verbeterd. Voorgenomen verbeteringen worden vastgelegd in verbeterplannen.

Ook dit schooljaar staan weer de volgende punten centraal:

- Leesbevordering;
- bibliotheek, coördinatie en synchronisatie van beide locaties. De bibliotheek heeft tijdens de pandemie stilgelegen. Op één locatie is de bibliotheek weer geopend, in de loop van het schooljaar wordt ook op de andere locatie weer begonnen met het uitlenen van boeken;
- registratie en administratie leerlingen en toetsgegevens stroomlijnen;
- stimuleren om thuis meer aandacht aan de Nederlandse taal te besteden, bijvoorbeeld middels aanbiedingen in het internet met betrekking tot woordenschat, spelling;
- communicatie tussen ouders, team en bestuur.

11 Schooltijden en vakantierooster

Schooltijden

In Wilmersdorf vinden de lessen plaats op dinsdagmiddag van 16.00 tot 18.00 uur. In Prenzlauer Berg wordt op donderdagmiddag lesgegeven van 15.00 tot 18.00 uur. Op de zaterdagen is er een lesblok van 4 uur van 10.00 tot 14.00 uur. De lessen op zaterdag – altijd op locatie Wilmersdorf – zijn voor dit schooljaar als volgt gepland:

1.	23 september	
2.	14 oktober	samen met Prenzlauer Berg: Kinderboekenweek
3.	25 november	samen met Prenzlauer Berg: Sinterklaas
4.	20 januari	
5.	24 februari	
6.	16 maart	
7.	27 april	samen met Prenzlauer Berg: Koningsdag
8.	25 mei	
9.	24 juni	
10.	6 juli	samen met Prenzlauer Berg: schoolreisje

Regels voor aanvang en einde schooltijd

Alle leerlingen dienen op tijd aanwezig te zijn. De ouders worden vriendelijk verzocht afwezigheid bijtijds door te geven. Zo wordt voorkomen dat er onnodig op de kinderen wordt gewacht.

Maatregelen preventie schoolverzuim

Wij gaan ervan uit dat kinderen op onze school, net als in Nederland, leerplichtig zijn. Er wordt een absentieregistratie bijgehouden.

Vakantierooster

Het schooljaar loopt van augustus tot juli. In principe worden de Berlijnse schoolvakanties aangehouden.

3 oktober 2023	Dag der Duitse Hereniging
23 oktober tot 5 november 2023	herfstvakantie
23 december 2023 tot 7 januari 2024	kerstvakantie
5 februari tot 11 februari 2024	wintervakantie
25 maart tot 7 april 2024	paasvakantie
9 mei 2024 (locatie Prenzlauer Berg)	Hemelvaartsdag

De laatste schooldag in Prenzlauer Berg is 6 juli 2023 en in Wilmersdorf 16 juli 2023. De eerste lesdag na de zomervakantie is gepland op dinsdag 3 september 2024 in Wilmersdorf en op donderdag 12 september 2024 in Prenzlauer Berg.

12 Contactgegevens

12.1 Van de school

Teamleden

Docenten Wilmersdorf:

Annelies Pons
Saskia Schoenmaker
Kathleen Dols
Roos Leverink
Stefani van Velden
Jeanine Treffers-Daller
Marcel van Hamersveld

Docenten Prenzlauer Berg

Berber Knol
Rachel de Joode
Seldem Yesil-Yaslanmaz
Benthe Verhagen
Stefani van Velden
Rikki Wathion
Marcel van Hamersveld

Invalkrachten: Boukje Mollema, Belinda Berghuis, Jo-Ann Kramer, Nina Roos, Geerte van der Kar, Renske de Vries en Ilse Meyer-Koks.

Schoolbestuur

Voorzitter: Tijmen Blom
Secretaris: Marieke Tjalsma
Penningmeesters: Hendrik Schreuder en Roel Wamelink
Manon de Bont
Ewout van Ginneken

Correspondentieadres:
De Nederlandse School Berlijn
Gubener Straße 47
Aufgang A
10243 Berlin

Schooladministratie: Marieke Tjalsma
Website: www.nederlandseschool.de
Emailadres: info@nederlandseschool.de

Vertrouwenspersoon

Geert Bodewitz (telefoon: 030 - 204 53 31)

12.2 Van externe personen

Onderwijsinspectie team buitenland

Inspectie van het Onderwijs,
Team Buitenland
Postbus 88
5000 AB Tilburg

0031 77 46 56 767
buitenland@onderwijsinspectie.nl

Vertrouwensinspecteurs

0031 30 67 06 001

Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB)

Parkweg 20a
2271 AJ Voorburg

0031 70 386 66 46
info@stichtingnob.nl

Hieronder volgt de tekst van artikel 13 van de Wet op het Primair Onderwijs over de schoolgids.

Artikel 13 Schoolgids

1. De schoolgids bevat voor ouders, verzorgers en leerlingen informatie over de werkwijze van de school en bevat in elk geval informatie over:
  - a. de doelen van het onderwijs en de resultaten die met het onderwijsleerproces worden bereikt, met dien verstande dat bij algemene maatregel van bestuur voorschriften kunnen worden gegeven met betrekking tot de wijze waarop
    - 1) de resultaten kunnen worden beschreven die met het onderwijsleerproces worden bereikt, en
    - 2) de context wordt vermeld waarin de onder 1) bedoelde resultaten dienen te worden geplaatst;
  - b. de wijze waarop de zorg aan het jonge kind wordt vormgegeven;
  - c. de wijze waarop aan de zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften wordt vormgegeven;
  - d. de wijze waarop de verplichte onderwijstijd wordt benut;
  - e. de geldelijke bijdrage, bedoeld in artikel 40, eerste lid, waarbij een ontwerp van een overeenkomst voor een dergelijke bijdrage, die voldoet aan de eisen die in artikel 40, eerste lid zijn geformuleerd, in de schoolgids wordt opgenomen;
  - f. de rechten en plichten van de ouders, de verzorgers, de leerlingen en het bevoegd gezag, waaronder informatie over de klachtenregeling, bedoeld in artikel 14, en de gronden voor vrijstelling van het onderwijs, bedoeld in artikel 41, tweede lid, en
  - g. de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met de in artikel 12, eerste lid, omschreven bijdragen.
2. Het bevoegd gezag reikt de schoolgids uit aan de ouders dan wel de verzorgers bij de inschrijving en jaarlijks na de vaststelling van de schoolgids en is te allen tijde voor een ieder op de website van de school terug te vinden c.q. te downloaden.